

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Факультет соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації

Кафедра фізичної реабілітації

**ОСНОВИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ,
ЕРГОТЕРАПІЇ (ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ)**

методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 227 – Фізична терапія, ерготерапія

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
фізичної реабілітації,
Протокол № 10
від 09 червня 2023 р.

Чернігів 2023

УДК 615.8(072)

О-75

Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (вступ до спеціальності) : методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 227 – Фізична терапія, ерготерапія/ Укл.: Н. П. Пономаренко. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 16 с.

Укладач: Пономаренко Наталія Петрівна,
кандидат медичних наук,
доцент кафедри фізичної реабілітації

Відповідальний за випуск: Зайцев Володимир Олексійович,
завідувач кафедри фізичної реабілітації,
кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Черняков В.В., доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної реабілітації

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. Критерії оцінювання результатів навчання	8
2. Методи контролю	8
3. Розподіл балів, які отримують ЗВО за модулями	9
4. Теми та погодинний розклад самостійної роботи	10
5. Перелік тем і питань для самостійного опрацювання	11
6. Теми рефератів.....	14
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	Ошибка! Закладка не определена. 5

ПЕРЕДМОВА

Самостійні заняття ЗВО на більш високому рівні сприяють засвоєнню навчального матеріалу, дозволяють збільшити загальний час занять теоретичними положеннями з навчальної дисципліни, дозволяють прискорити процес успішного освоєння дисципліни «Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (Вступ до спеціальності)». У поєднанні із навчальними заняттями раціонально організована самостійна робота ЗВО дозволяє забезпечити оптимальну безперервність і ефективність вивчення теоретичного курсу з основ практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії.

Самостійна робота – передбачає усвідомлене планування спрямованої на зменшення безпосередньої допомоги викладача, при виконанні навчальних завдань, що сприяє активному свідомому засвоєнню знань і формуванню умінь та навичок. До видів самостійної роботи належать: вивчення теоретичних положень з різних джерел; написання рефератів, підготовка до участі у практичних заняттях; успішного складання модульного контролю та залікових вимог з навчальної дисципліни.

При виконанні завдань самостійної роботи ЗВО використовують підручники, навчально-методичні посібники та методичні вказівки, конспекти лекцій, Інтернет-ресурс, основні і допоміжні джерела з рекомендованої літератури.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (Вступ до спеціальності)» є формування науково-професійного світогляду бакалавра спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» у галузі Охорона здоров'я та ефективного забезпечення спеціальної професійно-педагогічної підготовки ЗВО, формування теоретичних знань і практичних навичок та вмінь з комплексного оздоровчого впливу на організм людини.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має набути або розширити такі загальні (ЗК) та фахові (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (Вступ до спеціальності)» є:

- ознайомити ЗВО із загальними відомостями про фізичну терапію та ерготерапію, їх місцем у галузі охорони здоров'я; надати інформацію про систему реабілітації та її складові;

- ознайомити ЗВО з кваліфікаційною характеристикою фахівців з фізичної та реабілітаційної медицини, їх місцем у реабілітаційній команді;

- розкрити етапи роботи у фізичній терапії та ерготерапії: обстеження, планування, складання індивідуальної реабілітаційної програми, методи контролю результатів фізичної терапії, ерготерапії;

- надати знання про основні методи та засоби фізичної терапії, ерготерапії: терапевтичні вправи, масаж, природні та преформовані фізичні чинники;

- засвоїти правила правильного переміщення пацієнта та правила підбору технічних засобів пересування.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПР), передбачені освітньою програмою:

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР 20. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

Згідно до вимог освітньої програми ЗВО повинні:

знати:

- основи професійних вимог, стандартів і етичних норм;
- визначення основних термінів, пов'язаних зі сферою їх професійної діяльності;
- принципи ведення медичної документації;
- основні правила спілкування з пацієнтом;

- принципи правильного переміщення пацієнта;
- принципи підбору технічних засобів допомоги для пересування;
- основні принципи проведення пасивних і активних вправ із пацієнтом;
- правила вимірювання та контролю за основними життєвими показниками;
- основи раціонального та лікувального харчування;
- принципи адаптації навколишнього середовища до потреб несправних;
- основні принципи інфекційного контролю;
- правила надання першої домедичної допомоги.

уміти:

- дотримуватись професійних вимог, стандартів і стичних норм;
- здійснювати ведення медичної документації;
- застосовувати основні правила спілкування з пацієнтом;
- забезпечувати правильне переміщення пацієнта;
- добирати технічні засоби допомоги для пересування;
- здійснювати проведення пасивних і активних вправ із пацієнтом;
- застосовувати правила вимірювання та контролю за основними життєвими показниками;
- здійснювати надання першої домедичної допомоги.

Результатом виконання самостійної роботи ЗВО з курсу «Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (Вступ до спеціальності)» є: освоєння правил здорового способу життя і поведінки людини у суспільстві; поглиблення засвоєння основ методики використання рухових дій у руховій реабілітації, кінезотерапії; набуття практичних умінь та навичок з самостійного використання теоретичних положень та методів з навчальної дисципліни «Основи практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії (Вступ до спеціальності)» стосовно питань оздоровлення людини.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

З тими ЗВО, які до проведення підсумкового семестрового контролю не встигли виконати всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку до 19 балів (за шкалою оцінювання), проводяться додаткові індивідуальні заняття, за результатами яких визначається, наскільки глибоко засвоєний матеріал, та чи необхідне повторне вивчення дисципліни.

Дисципліну можна вважати такою, що засвоєна, якщо ЗВО знають і вміють все, що передбачено робочою програмою.

2. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.08.2020 р. № 26.

З дисципліни ЗВО може набрати до 90 % підсумкової оцінки (90 балів) за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 10 % підсумкової оцінки (10 балів) – на диференційованому заліку.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій та консультацій та опитувань і тестового контролю ЗВО під час практичних занять.

Семестровий контроль у вигляді *диференційованому заліку* проводиться під час сесії за двома запитанням. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до залікової оцінки.

В випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається за двома питаннями: одне 50 балів максимум Залікові білети знаходяться у пакеті документів на дисципліну.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні заняття або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання заліку під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. За результатами семестру в залікову відомість виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі.

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.08.2020 р. № 26.

3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗВО ЗА МОДУЛЯМИ

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Основи реабілітаційної діяльності	0...30
1 Повнота ведення конспектів лекцій	0...8
2 Своєчасні відповіді на практичних заняттях	0...12
3 Самостійна робота	0...5
4 МКР	0...5
Змістовий модуль 2. Особливості роботи з пацієнтом	0...30
1 Повнота ведення конспектів лекцій	0...6
2 Своєчасні відповіді на практичних заняттях	0...14
3 Самостійна робота	0...5
4 МКР	0...5
Змістовий модуль 3. Медико-біологічні особливості реабілітації	0...30
1 Повнота ведення конспектів лекцій	0...6
2 Своєчасні відповіді на практичних заняттях	0...14
3 Самостійна робота	0...5
4 МКР	0...5
Разом за змістові модулі	0...90
Залік	0...10
Разом за курс	0...100

4. ТЕМИ ТА ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організаційно-методичні основи реабілітації. Завдання реабілітації в педіатрії. Вікові можливості організму. Фактор віку у процесі реабілітації	5
2	Фізіотерапія у системі реабілітації	5
3	Етичний кодекс фахівця з фізичної реабілітації	5
4	Ведення записів. Загальні положення. Стиль ведення записів	5
5	Основи раціонального та лікувального харчування	7
6	Переміщення пацієнта. Загальні положення. Організація переміщення пацієнта (підготовка, принципи, застереження)	7
7	Характеристика допоміжних засобів пересування. Особливості підбору засобів пересування. Моделі пересування при застосуванні милиць, палиць, ходунців	6
8	Позиції страхування при ходьбі рівною поверхнею. Піднімання та спускання з бордюру і позиції страхування при цьому	7
9	Адаптація навколишнього середовища до потреб несправних	7
10	Перша допомога при нещасних випадках та екстрених станах. Загальні положення . Поранення. Шок	6
Разом		60

5. ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Організаційно-методичні основи реабілітації. Завдання реабілітації в педіатрії. Вікові можливості організму. Фактор віку у процесі реабілітації

Знати:

1. Механізм забезпечення організаційно-методичних основ реабілітації.
2. Зміст завдань реабілітації в педіатрії.

Уміти:

1. Охарактеризувати вікові можливості організму.
2. Розкрити особливості фактору віку у процесі реабілітації.

Тема 2. Фізіотерапія у системі реабілітації

Знати:

1. Можливості фізіотерапії у системі реабілітації.
2. Сутність фізіотерапії у системі реабілітації».

Уміти:

1. Розкрити зміст фізіотерапії у системі реабілітації.
2. Охарактеризувати особливості застосування фізіотерапії у системі реабілітації.

Тема 3. Етичний кодекс фахівця з фізичної реабілітації

Знати:

1. Правила етичного кодексу фахівця з фізичної реабілітації.
2. Норми застосування етичного кодексу фахівця з фізичної реабілітації.

Уміти:

1. Охарактеризувати значення етичного кодексу фахівця з фізичної реабілітації.
2. Розкрити сутність етичного кодексу фахівця з фізичної реабілітації.

Тема 4. Ведення записів. Загальні положення. Стиль ведення записів

Знати:

1. Сутність ведення записів.
2. Загальні правила ведення записів.

Уміти:

1. Розкрити особливості стилю ведення записів.
2. Охарактеризувати правила ведення записів.

Тема 5. Основи раціонального та лікувального харчування

Знати:

1. Загальну характеристику раціонального та лікувального харчування.
2. Загальні вимоги до харчування та складу їжі.

Уміти: розкрити сутність принципів розробки та використання дієти.

Тема 6. Переміщення пацієнта. Загальні положення. Організація переміщення пацієнта (підготовка, принципи, застереження)

Знати:

1. Рекомендовані способи переміщення пацієнта.
2. Вікові особливості переміщення пацієнта.

Уміти:

1. Розкрити зміст організації переміщення пацієнта.
2. Охарактеризувати роль засобів організації переміщення пацієнта.

Тема 7. Характеристика допоміжних засобів пересування. Особливості вибору засобів пересування. Моделі пересування при застосуванні милиць, палиць, ходунців

Знати:

1. Сутність характеристики допоміжних засобів пересування.
2. Особливості вибору засобів пересування.

Уміти: охарактеризувати моделі пересування при застосуванні милиць, палиць, ходунців.

**Тема 8. Позиції страхування при ходьбі рівною поверхнею.
Піднімання та спускання з бордюру і позиції страхування при цьому**

Знати:

1. Техніку піднімання та спускання з бордюру і позиції страхування при ходьбі рівною поверхнею.
2. Особливості структури страхування при ходьбі рівною поверхнею.

Уміти:

1. Відтворювати способи піднімання та спускання з бордюру і позиції страхування при ходьбі рівною поверхнею.
2. Добирати способи піднімання та спускання з бордюру і позиції страхування при ходьбі рівною поверхнею.

**Тема 9. Адаптація навколишнього середовища до потреб
непосправних**

Знати:

1. Загальні принципи пристосування навколишнього середовища до потреб різних груп несправних.
2. Сутність формування життєвого середовища для несправних.

Уміти:

1. Застосовувати вимоги до адаптації будинків.
2. Застосовувати вимоги до адаптації міської інфраструктури.

**Тема 10. Перша допомога при нещасних випадках та екстрених
станах. Загальні положення . Поранення. Шок**

Знати:

1. Мету першої допомоги при нещасних випадках та екстрених станах.
2. Особливості першої допомоги при нещасних випадках та екстрених станах.

Уміти:

1. Надавати першу допомогу при нещасних випадках та екстрених станах.

2. Добирати способи першої допомоги при нещасних випадках та екстрених станах.

6. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Роль і місце фізичної терапії в охороні здоров'я.
2. Значення і роль ерготерапевтів у процесі реабілітації.
3. Освітньо-кваліфікаційні рівні та структура підготовки фахівців фізичної терапії ерготерапії.
4. Основні методи дослідження фізичного розвитку, фізичної підготовленості та функціональних можливостей організму людини.
5. Основні методи дослідження серцево-судинної системи та функціонального стану організму.
6. Основні методи дослідження при захворюваннях нервової системи.
7. Методи дослідження в ерготерапії.
8. Особливості кінезотерапії, як основний засіб фізичної терапії, ерготерапії. Показання, протипоказання.
9. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.
10. Методи проведення кінезотерапії. Рухові режими лікувальної гімнастики та їх завдання.
11. Основні форми психологічної взаємодії між фізичним терапевтом і пацієнтами залежно від характеру захворювання.
12. Акселерація і епохальне зрушення.
13. Соматоскопія як метод визначення фізичного розвитку.
14. Антропометрія як метод визначення фізичного розвитку. Антропометричний інструментарій.
15. Методи оцінки фізичного розвитку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вовканич А.С. Вступ до фізичної реабілітації / А.С. Вовканич. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 184 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7255>
2. Герцик А.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: монографія / Андрій Герцик; Львів. держ. ун-т фізичної культури. – Львів: ЛДУФК, 2018. – 387 с.
3. Козак Д.В. Лікувальна фізична культура: посібник / Д.В. Козак, Н.О. Давибіда. – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 108 с.
4. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. / Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйов, Г.В. Безверхня. – К.: Олімпійська література, 2011. – 224 с.
5. Масаж загальний та самомасаж: підручник / Л.О. Вакуленко, Д.В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 380 с.
5. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с.
6. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 3-те вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2009. – 488 с.
7. Осіпов В.М. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник / В.М. Осіпов. – Ужгород: ФОП Бреза А.Е., 2013. – 225 с.
8. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації: навч. посіб. / Т. Бойчук, М. Голубева, О. Левандовський, Л. Войчишин. – Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.
9. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко; за заг. ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2019. – 372 с.
10. Сфера діяльності фізичного терапевта: інформаційний посібник – https://physrehab.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Sfera_diyalnosti_final_web.pdf

11. Реабілітаційний масаж: підручник / Л.О. Вакуленко [та ін.]. – Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2018. – 522 с.
12. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія : Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.
13. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 272 с.
14. Яковенко Н.П. Фізіотерапія: підручник / Н.П. Яковенко, В.Б. Самойленко. – 2-е видання. – К. : Медицина, 2018. – 258 с.